

stopnike, kateri se res potegujejo za korist ljudstva in taki zastopniki, bodo kolikor je mogoče branili, da se ljudstvu ne bo preveč dač nalagalo. Zatoraj bi kmetje morali vse žile napenjati, da se v vsem potrebnem podučijo. Potrebna so jim zatoraj društva, postavijo za to imamo. Hajd tedaj marljivo na delo! Kdor noče, ni več vreden, da se mu dača, podvojrsti.

Semenko (*smeji se*). To bi morebiti naj boljše sredstvo bilo, da bi se taki društva napravila. Naj se kmetom reče, da bodo dače dvojrstne, in ne bodo društev osnovali, in taki bodo skupej sedeli, drugače pa bo težko kaj.

Debelko. Prosim ne zameriti, kaj pa prav za prav pomeni beseda politika, ktera se je danes večkrat izustila.

Iglič. Kaj še vi niti tega ne veste? — Politika pomeni toliko kakor zvižaje in političen toliko kakor zvit, šegav.

Ljubomir. Odkod pa ste ki to izpeljali?

Iglič. No, kaj se ne pravi sploh; ta ali ta je političen, če je koga prav zvito opeharil; ali to ali to je prav politično izpeljal, če je prav zvito napravil?

Ljubomir. To je res, to je vendar samo prenesen pomen te pesede, v katerem se mnogokrat rabi, prav za prav pa je politika razumnost in previdnost v državnih zadevah, ali, bi rekel, vladoslovje, državoslovje, pomeni umetnost državne naloge izdelovati in jene namene izpeljati.

Blagotič. Kaj pa pomeni beseda država.

Ljubomir. Za danes naj bo zadosti prihodnjič vam bom tudi to razlagal.

Gospodarske stvari.

Gospodarska dela meseca januarja.

V hiši in v dvoru. V naj mrzljnejših dnevih se mora mlatiti detelja in leneno seme; pogledati ali črvi ne jedo repe ali krompirja, zato se mora prebrati; žito se mora premetati, korenje in druga zelišča pregledati.

V hlevih. Hlevi morajo biti topli, stelje v njih obilno, po solnčnih dnevih se okol poldana morajo prevetriti in živina v dvor izpustiti. Zivali se ne smejo z preveč mrzlo vodo napajati in hlevi po ostri zimi ne mnogokrat izkidati; če se vendar čuti mnogo amonjakovega duha, se hlev mora z gipsom posipati, marljivo snažiti, živini skrbljivo pokladati in dobro paziti, da živali zimomrtudne ne postanejo.

Na polju in senokošah. Če ni zmrzline, se polje lahko malo preorje, sneg se mora na večih krajih redomo prekopati, snežni jezi na setvah razkopati. Pepel, prst, blato, lapor in druge take stvari se morajo po snegu potresti; na senokošah se morajo strugice iztrebiti in grmovje izkoreniti.

V vrtih in sadovnjakih. Po drevesih se morajo gosencice obirati, drevesa mahovja in suhih vejic iztrebiti, in obrezati; se mora skrbeti za drevesno kolje, slamo zvito za vezanje dreves k kolju, živi ploti obrezati; parniki (tople grede) napraviti in gnoj na vrt navoziti.

V vinogradih in hmelnikih. Za kolje in hmelne droge skrbeti, gnoja in mešanice (komposta) navoziti.

Pri ribnikih. Mora se na več stranih led presekat, in paziti, da se ribe ne nabadajo.

Pri ulujaku. Skrbeti za mir in toploto.

Log in lov. Drevesa za potrebno rabo in za drva posekati; ograje oskrbeti, storovino izkopati, bojine in smrekove češarke pobirati. Zajee in lesice streljati, klajo za zverjad potrositi, kune in dihure poloviti.

Gospodinjam nekaj.

Mnogokrat se čujejo pritožbe, da se na mleku noče delati smetena (vrhnje), temoč da tako imenovane mastne vrhnine kroglice, ktere bi morale iti na površje mleka, da bi tamo činile smeteno, ostanejo marveč v siru in da se sicer dobi prav dober, masten sir, smetene pa skoraj celo ni, in zatoraj tudi ne masla. Mislim zatoraj, da bo naše gospodinje prav mikalo, če zvejo pravi vzrok, zakaj se na nekem mleku celo noče delati smetena, in še nadalje povemo pomočke, po katerih se to lahko popravi.

Skušnje nas učijo, da mleko onih krav, ktere se bodo v kratkem telile, ni tako sladko, kakor onih, ktere so se še pred kratkim iztelile. Vzrok je ta, da mleko starih molzic nima toliko mlečnega sladkora (cukra) kakor mleko mladih

molzic, in zatoraj je mleko starih molzic večkrat že celo grenko. Glavno ravnilo mora zatoraj biti to, da se ne meša mleko starih molzic z onim novih molzic, kakor še je to pri mnogih gospodinjah navadno, da bi se na zmešanem mleku delala smetena, temoč na vsakem mleku se mora za se delati smetena.

Ker je vendar popolno ali nepopolno delanje smetene odvisno od množine sladkora, kateri se v mleku nahaja, se priporoča, da se mleku starih molzic, naj pridene nekoliko sladkora, t. j. vsakemu loncu jedna nožna špica če hočemo, da se na njem tudi dela smetena.

Vsikdar, kedar se je ta celo prost pomoček rabil, so se dozdej pokazali res prav nepričakani nasledki tako, da je vredno, da to gospodinje, ktere hočejo imeti mnogo smetene, mnogo sirovega masla (putra), naj marljivo rabijo.

P.

Dopisi.

Iz Ljutomera 24. decembra 1867. Ker hočemo osnovati čitavnivo, Vas prosimo, oznaniti to -le:

V abilo.

Ta in onkraj širokega morja slavni severno-amerikanski pisatelj, Janez Cooper pravi to-le 1831. leta: „Med vsemi plemenitimi čuvstvi je ljubezen do svoje domovine in do svojega naroda naj bolj razširjena. — Mi v obče povsod občudujemo moža, kateri samega sebe žrtvuje občemu dobru, in brez usmiljenja preklinjamo vsakega, kdor vzdigne svojo roko, bodi si pod kakem god vzrokom proti svoji domovini, in rabi svoj talent proti deželi in narodu, kateremu je naravno spoštovanje dolžan. Naj lepše nade in naj bolj ponosna imena so izginola kakor sneg pred pomladanskim solncem, ako so se dolžila, da so imena izdajalcev svoje domovine in svojega naroda. V pravem domoljubju je neka čistoča, ktera tudi naj prostejšega človeka povzdiguje nad vsako vmazano sebičnost k višim mislim. — Tako rodoljubje ima moč povzdigovanja samega sebe brez vsake mešanice umazanega osobnega dobička.“ Te lepe besede so bile pisane pred 36 leti in še dan danes veljajo za vse narode, posebno pa za naš dozdej tako zanemarjeni in zaničevani slovenski narod. — Prišlo je tako daleč, da so po vseh naših mestih in trgih in tudi celo po deželi sinovi slovenskega naroda svoj lepi jezik naj bolj zaničevali, iz običajev in šeg svojega naroda šale zbijali in se ponašali s tem in oholi bili zaradi tega, da jih je tujec kakor božje voličke v svoje lance vkoval in v svoj jarem zapregel. Mislili so in še mislijo semtertje domači sinovi slovenskega naroda, da s tem naj večje junaštvo učinijo, ako na svoj narod pljujejo in mu blato v lice mečejo. — Da to ne sme dalje tako biti, ako nečemo, da nas ves svet ne zaničuje, spoznavajo možje, kateri imajo še kaj slovenske časti in spoštovanja do samega sebe v prsih. — Napravile so se, in napravljajo se še po vsi slovenski deželi društva pod imenom „čitalnice“, katerim je naloga in dolžnost našemu krasnemu premilemu slovenskemu jeziku stare pravice in nekdanje spoštovanje nazaj pridobiti in priskrbeti. — Tudi pri nas v Ljutomeru se bode sredi januarja 1868 leta po novi postavi čitalnica odprla, kjer bode postalo ognjišče za olikanje domače besede, za izpeljevanje domačih vesel in za čitanje domačih knjig in časopisov — Da bi cvetela, da bi napredovala in lep sad obrodila, treba jej je izdatne mnogobrojne podpore. — Obracamo se toraj do vseh stanov naj bolj pa do Vas, možje kmečkkega stana, da Vi, pri katerih je še lepa slovenska beseda in šega čista in nepokvarjena ostala, v naj večem številu kakor udje k čitalnici pristopite. Kaj vsakdo pri njej vživa, ktere pravice in dolžnosti ima, vidi se iz prvil. Toraj še enkrat na noge možje, da se domača stvar povzdigne!

Matiija Zemljic trgovec in gruntni posestnik. Dr. Anton Klemenčič fajmošter. Ivan Vučina sodar in hišni posestnik. Dr. Jak. Ploj, odvetnik. Ivan Kukovec, odvetniški koncipient in gruntni posestnik. Ivan Dragotin Huber, knjigovez in hišni posestnik. Dr. Valentin Zarnik, odvetniški koncipient. V Ljutomeru, 15. decembra 1867.

Iz Marlova. (Še enkrat Dr. Vincenc Klun.) Rekel sem zadnjič, da poznam našega presrčnega ljubljence Ceneta Kluna kakor svoj stari klubok od zunaj in od znotraj. Povem Vam še to, da sem iz avtentičnih virov izvedel, da je naš Cene Klun zaradi ljubljanskega bivšega „Sokola“ Dr. Costa, ljublj. župana pri ministru grofu Taaffetu naj bolj očrnil; bil je še hušji od ljubljanskih nemškutarjev.